

Pasvalio rajono
Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinė mokykla

Arūnė Ežerskytė, Rasa Strumskytė
10b klasės mokinės

Tiriamasis darbas
Mūsų senelių jaunystės pasilinksminimai
Pasvalio Mariaus Katiliškio bibliotekos konkursui

Mokytoja Laima Vaitkevičienė

Joniškėlis
2006

Atliekant tiriamąjį darbą „Mūsų senelių jaunystės pasilinksminimai“ buvo apklausta 30 Joniškėlyje gyvenančių žmonių, kurių amžius – 60 metų ir daugiau. Šio mūsų darbo tikslas buvo ištirti, kaip linksminosi jaunystėje dabartiniai mūsų seneliai ir močiutės, sužinoti jų vakarėlių tradicijas. Anketoje, kurią pateikėme, buvo užduota 10 klausimų:

1. Kur dažniausiai vykdavo pasilinksminimai?
2. Ar daug žmonių susirinkdavo?
3. Kaip buvo rengiamasi į juos einant?
4. Kokie būdavo vaikinų ir merginų santykiai?
5. Ar buvo išgeriama? Jei taip, ar daug?
6. Ar įvykdavo konfliktų, muštynių? Jei taip, dėl ko?
7. Kokia muzika grodavo pasilinksminimuose?
8. Kiek laiko maždaug jie tęsdavosi?
9. Ar ilgai buvo ruošiamasi vakarėliui?
10. Ar dabar Jums trūksta tokių vakarėlių kaip anksčiau? Jei taip, kodėl?

Gaila, bet 6 žmonės atsisakė pildyti mūsų pateiktas anketas, nes nesugebėjome įtikinti, jog tai niekaip nėra susiję su politiniais reikalais, į kuriuos jie labai nenorėjo veltis. Taip pat 4 žmonės nesutiko mums padėti, nes nesuprato mūsų tikslų ir manė, jog tai kažkaip susiję su jų praeitimi. Ir tai jiems neatrodė gerai. Tačiau, kaip bebūtų, dauguma senelių ir močiučių noriai sutiko mums padėti.

Taigi pirmuoju anketos klausimu norėjome sužinoti, kur vykdavo jų laikais pasilinksminimai. Gavome 4 skirtingus atsakymų variantus.

- 12 apklaustųjų teigė, jog jų jaunystės pasilinksminimai vykdavo aikštelėse, kiemeliuose ir panašiose vietose gamtoje.
- 11 žmonių atsakė, kad anų laikų pasilinksminimai vykdavo kultūros namuose, šventėms skirtose salėse, o vasarą – aikštėje, kurią patys paruošdavo šokiams.
- Penkių apklaustųjų jaunystės vakarėliai vykdavo tik uždaroje salėse, pirtyse, seklyčiose.
- Ir du žmonės pasakojo, jog jų kaimuose pasilinksminimų niekas neorganizuodavo, todėl tekdavo važiuoti į kitus kaimus.

Matome, kad atsakymai įvairūs, tačiau dauguma apklaustųjų linksmindavosi gamtoje.

Veiksmo vietą jau žinome, taigi mums įdomu, kiek žmonių susirinkdavo? Šiuos atsakymus mes išskyrėme į dvi grupes:

- 21 apklaustasis atsakė, jog į tokius vakarėlius susirinkdavo visas kaimo jaunimas, o neretai sulaukdavo daug svečių iš aplinkinių kaimų.
- O 9 teigė, kad susirinkdavo tik artimiausi draugai, giminės ir kaimynai.

Čia atsakymai išsiskyrė tikriausiai todėl, kad žmonės skirtingai supranta pasilinksminimus, jų eigą bei reikšmę. Vieni tai supranta kaip šventę, šokius, kur

gali pabūti gausiame žmonių būryje, o kitiems vakarėlis yra linksmas pasisėdėjimas artimų žmonių būryje.

Jau išsiaiškinome pasilinksminimų vietas ir dalyvių skaičių, todėl smalsu, kaip būdavo rengiamasi į juos einant? Šio klausimo atsakymai akivaizdžiai išsiskyrė į dvi grupes:

- 10 senolių pasakojo, kad buvo apsirengiama švariais, bet paprastais ir praktiškais rūbais, kad būtų patogų šokti ar šiaip susėdus vakaroti.
- Likusieji 20 teigė, jog visi pasipuošdavo. Merginos rengdavosi pačias gražiausias suknetes, net batelius atskirai nusinešdavo vakaronėn, kur juos persiaudavo. Vaikiniai taip pat puikiai atrodydavo.

Nors anketoje atskirai nebuvo pateiktas tokio klausimo, tačiau mūsų apklaustieji prasitarė, jog kartais apranga pasilinksminimuose daug ką lemdavo. Juk tikriausiai ne veltui merginos tiek puošdavosi, o vaikinai stengėsi atrodyti kuo patraukliau... Matome, jog tai nepasikeitė ir iki šių laikų.

Jei jau pradėjome apie vaikus ir merginas, tai apie juos domėjomės savo ketvirtuoju anketos klausimu. Tai kokie būdavo vaikinų ir merginų santykiai? Atsakymų skirstyti nereikėjo... Visi mums teigė, jog priešingų lyčių atstovų tarpusavio santykiai buvo labai šilti, draugiški ir nuoširdūs. Močiutės pasakojo, kad vaikinai joms būdavo labai dėmesingi, paslaugūs ir nuoširdūs. Net šyptelėjo senolis pasakodamas apie tuos linksmus jų jaunystės šokius. Seneliams tai prisiminus pasidarė linksmiau. Mums jie pasakojo, kaip puošdavosi, kad tik atkreiptų patinkančios merginos dėmesį. „O konkurencija buvo tikrai didelė,“ – šyptelėjo vienas apklaustasis.

Labiausiai senoliai pradėdavo diskutuoti išgirdę penktąjį anketos klausimą. Ar buvo išgeriama? Jei taip, ar daug? Dar mums nepasakius nė žodžio, beveik kas antro klausiamojo frazė skambėjo: „Na, jau mūsų laikais taip nebuvo!“ O tada ir prasidėdavo pamokslai šiuolaikiniam jaunimui. Tačiau mes ne apie tai. Tai kaip ten buvo iš tikrųjų, seneliai ir močiutės? Išskyrėme keturis skirtingus atsakymų variantus:

- 4 apklausti žmonės pripažino, jog visi išgerdavo, retkarčiais padaugindavo.
- 5 teigė, jog gerdavo tik vyrai, kurie patys tą mėgstamą alų ir darydavo pasilinksminimams.
- Dauguma, t.y. 18 senolių, pasakojo, jog jie šiek tiek išgerdavo, tačiau labai saikingai, nepadaugindavo.
- Ir tik 3 aiškino, kad nieko negerdavo, nes ir be svaigalų būdavo linkma.

Kokie atsakymai skirtingi bebūtų, tačiau visi pasakojo, kad populiariausias alkoholinis gėrimas buvo alus.

Toliau domėjomės, ar įvykdavo konfliktų, muštynių? Jei taip, dėl ko?

- 7 seneliai ir močiutės teigė, kad konfliktų būdavo, tačiau niekas nesimušdavo. Buvo stengiamasi visada to išvengti.
- Net 23 asmenys pasakojo, kad muštynės vykdavo ir jų jaunimo vakaronėse. Dažniausia to priežastis – merginos. Dėl jų vaikinai ir pradėdavo pyktis tarpusavyje. Tačiau konfliktų kildavo ne tik dėl dailiosios lyties atstovių. Kartais susipykdavo ir skirtingų kaimų vaikinai.

Taigi matome, kad senelių pasilinksminimuose pasitaikydavo visko.

Mums pasidarė smalsu, kokia muzika grodavo tų laikų vakarėliuose.

- 13 atsakiusiųjų pasakojo, kad grodavo kaimo kapela. Kartais pasikviesdavo muzikantų iš kitų, netoliese esančių kaimų, kad būtų linksmiau.
- Likusieji 17 teigia, kad grodavo ir dainuodavo patys. Kas su armonika, kas su akordeonu...
- Taip pat du iš apklaustųjų užsiminė, kad turėdavo patefoną ir plokštelių. Tačiau pripažįsta, kad tokia muzika labiau tikdavo ramesniems pasisėdėjimams draugų būryje, nes gyvai muzikai grojant šokti ir dūkti daug linksmiau.

Seneliai ir močiutės sutinka: kad ir kokia muzika bebūtų, tačiau svarbiausia – gera nuotaika.

Įsitikinome, kad ir tų laikų jaunimo vakarėliai būdavo labai smagūs, tačiau dar ne viską žinome. Pasiteiravome, kiek laiko tęsdavosi tokios linksmybės. Atsakymai ganėtinai įvairūs, tačiau išskirstėme juos į dvi ryškesnes grupes:

- 16 senelių atsakė, jog šie pasilinksminimai nebūdavo labai ilgi. Jie trukdavo maždaug 4-5 valandas. Visi stengdavosi išsiskirstyti dar iki vidurnakčio, nes ryte reikėdavo aksti keltis. Juk visi turėjo daug darbo.
- Kiti 14 pasakoja, kad linksmindavosi iki paties ryto, kol išaušdavo. Ypač jei tai būdavo didesnė šventė. Dažniausiai visi linksmindavosi visą naktį tik vasarą, nes tuomet buvo rengiamos tuo metu labai populiarios gegužinės.

Matome, kad tikslesnės vidutinės jų trukmės nustatyti negalime, nes atsakymai ganėtinai

įvairūs. Tai priklauso nuo vakarėlio tipo. Pirmieji 16 atsakiusiųjų kalbėjo apie pasisėdėjimus, vakarones artimųjų būryje. O linksmybės, truncančios iki ryto, būdavo tik rimtesnėmis progomis, per šventes ar gegužines.

Priešpaskutiniu savo klausimu norėjome sužinoti, kiek laiko buvo ruošiamasi tokiam jaunimo pasilinksminimui. Turime 3 atsakymų variantus:

- 13 žmonių atsakė, kad ruošdavosi tikrai ilgokai, nes visi labai laukdavo tokių progų. Buvo stengiamasi viską suorganizuoti kuo geriau.
- 14 žmonių teigia, kad ruošdavosi labai neilgai, viskas vykdavo ekspromtu.
- Ir 3 apklaustieji – kaip kada.

Galime spręsti, kad pasiruošimas vakarėliams priklauso nuo jo svarbos ir reikšmingumo. Taip pat kiekvienas žmonių būrys turi savo įpročius, tradicijas, kurios atsispindi jų pasilinksminimų metu.

Ir pagaliau savo apklausą nusprendėme užbaigti paprastu klausimu: ar dabar jums trūksta tokių pasilinksminimų? Jei taip, kodėl? Yra du atsakymų varinatai:

- 13 senelių mano, jog jiems tokių vakarėlių dabar visai netrūksta. Kam sveikata neleidžia, kam yra ir kitokių būdų linksmi praleisti laiką su draugais ar artimaisiais.
- 17 senelių ir močiučių vis dėlto pasigenda tokių vakarėlių, šokių, pasisėdėjimų, todėl kad dabar, anot jų, pasikeitė tradicijos ir nebėra tokių švenčių kaip anksčiau.

Kalbantis su seneliais išaiškėjo, kad skirtumai tarp dabartinių ir ankstesnių laikų pasilinksminimų nėra tokie ryškūs, kaip mums gali atrodyti iš pradžių. Be abejo, skiriasi aprangos mados, muzikos stiliai, pasilinksminimų erdvės, bet jaunimo elgesys, tikslai, siekiai yra gana panašūs. Žinoma, seneliai akcentuoja savo laiko pasilinksminimų kultūrą, mes turbūt akcentuotume modernumą, šiuolaikiškumą. Bet ... pirmiausia mes visi mylime savo jaunystės laiką ir esame linkę jį truputį idealizuoti.